

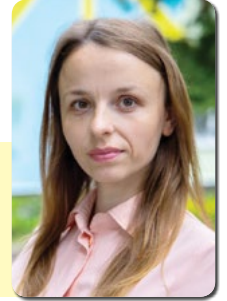
ДО ДІТЕЙ З УСМІШКОЮ: чи завжди це можливо?

**Роздуми за книжкою Ш. Амонашвілі
“Усмішко моя, де ти? Думки в учительській”**

Анна ТРИСТАН,

практична психологиня,
інклюзивно-ресурсний центр,
м. Пирятин, Полтавська обл.

У своїй роботі педагоги використовують десятки прийомів, методів та форм навчання: пояснення, демонстрації, інструкції, вказівки, тестування, керування тощо. Та є одна важлива річ, про яку ми нерідко забуваємо, — усмішка.

Спробуймо за порадою Шалви Амонашвілі взяти всі підручники з педагогіки, які трапляться під руку, і пошукати в них слово “усмішка”. Знайшли? Ні? Візьміть педагогічні та психологічні словники, енциклопедії і пошукайте ще й там. Ну як? Амонашвілі теж шукав його і не виявив.

Невже усмішка не має жодної педагогічної цінності? А й справді, навіщо це наївне слово в “серйозній” педагогіці, коли є інші — “вимогливість”, “контроль”, “дисципліна”? Хіба тут до усмішок?

Без усмішки педагога згасає в очах дітей світло радості пізнання. Вихователь без усмішки — чужинець для дітей.

Що може створити енергія усмішки, наповнена добрими почуттями? Чимало. Усмішка:

- ♦ поліпшує настрій того, хто усміхається, і того, кому вона адресована;
- ♦ робить нас більш терпимими;
- ♦ підсилює довіру людей одне до одного;
- ♦ допомагає досягти порозуміння;
- ♦ гасить ворожнечу і неприязнь;
- ♦ надихає людей на добрі діяння;
- ♦ робить життя гарним і радісним.

Хтось скаже: усмішка — дрібничка порівняно із сучасними потужними засобами навчання. Шалва Амонашвілі відповідає: якщо усмішка дарує дитині більш потужний життєвий імпульс, ніж усі принципи та методи разом, — хіба це дрібниця?

Скажуть: але ж усміхнеться педагог дітям чи ні, залежить від його характеру і настрою. Амонашвілі відповідає: від педагога насамперед залежить його характер і настрої, на те він і педагог.

Скажуть: але ж не можна примусити його всміхатися дітям! Амонашвілі відповідає: хіба хтось змушував його бути педагогом?

Дитина не в змозі сама створити умови, що допоможуть їй розкрити свою суть, свій потенціал.

Для цього їй потрібні дорослі — батьки, вихователі, учителі. Але дорослі бувають різні: суворі й лагідні, веселі й серйозні, відкриті й емоційно холодні, стримані, усміхнені й не схильні усміхатися.

Усмішка здатна виражати різні спектри емоцій.

Щира усмішка йде тільки від доброго серця і буває дружня, привітна, підбадьорлива, радісна, схвальна, лагідна, співчутлива, захоплена, усмішка згоди і єднання, любові та розуміння.

Усмішка любові та розуміння допомагає малюкові довіритись дорослому і розкритися. Та що буде, коли щире усмішку замінити сурогатом — посмішкою вдаваною, байдужою, зневажливою, лукавою, самовдоволеною? Чим живитимуть душу дитини такі сурогати?

Усмішка — це особливий вияв мудрості. Але мудрість не в тому, щоб безперервно усміхатися, а в здатності серцем відчувати, з ким, коли і яким відтінком спектра усмішки поділитися, щоб дитина пережила радість, полегшення, успіх, заспокоєння — те, що їй потрібно в певний момент.

Педагог з усмішкою на обличчі випромінює енергію добра і надії. І хіба не така людина має бути поряд із дошкільнятами?

Наприкінці хочеться згадати слова Шалви Амонашвілі:

“Я — педагог, і тому мені потрібна усмішка не проста, скажімо, добродушна або ввічлива. Мені потрібні особливі усмішки: такі само різні, як діти, і такі само різні, як зміна настроїв кожного. Я маю усміхнутися дитині усмішкою, яка потрібна тільки їй і тільки зараз”.

А що думаєте про усмішку ви? ■

РОЗШИРЬОЙТЕ СВОЇ ГОРИЗОНТИ

Разом із журналами
"Дошкільне виховання",
"Палітра педагога",
"Джміль"!

Передплатіть
КОМПЛЕКТ
на 2022 рік

на сайті
JMIL.COM.UA

зі знижкою
до 11%!

